

ABDULLA ORIPOV – EL ARDOG‘IDAGI SHOIR, MILLAT FAXRI

Ashurova Oftobxon Xoshimovna

*Farg‘ona Shahar 1-sonli politexnikumi ona tili va adabiyot fani
o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘zbek xalqining sevimli shoiri, milliy adabiyotimiz faxri bo‘lgan **Abdulla Oripov**ning hayoti, adabiy faoliyati, tarjimonlik merosi va jamiyatdagi o‘rni haqida so‘z yuritiladi. Shoirning Vatanga, millatga, adolatga, muhabbat va insoniy qadriyatlarga bag‘ishlangan she‘rlari o‘zbek she‘riyatining yangi bosqichini boshlab bergan asarlardir. Ayniqsa, uning **tarjimachilik faoliyati** (xususan Dante Aligeri, Pushkin, Shekspir asarlari tarjimalari) orqali u o‘zbek kitobxonini jahon adabiyoti bilan tanishtirgan. Maqolada shoirning jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy faoliyati, mukofotlari, milliy madhiyaning muallifi sifatidagi o‘rni ham atroflicha yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Abdulla Oripov, o‘zbek adabiyoti, shoir, Vatan, she‘riyat, tarjima, insoniylik, O‘zbekiston madhiyasi.

Kirish

O‘zbek adabiyotining zamonaviy yulduzlaridan biri bo‘lmish Abdulla Oripov o‘zining chuqur mazmunli, yuksak badiiy mahoratga ega asarlari bilan xalqimizning qalbidan joy olgan. U nafaqat shoir, balki davlat arbobi, tarjimon, adabiyot arbobi sifatida ham yuksak hurmat-e‘tiborga sazovor bo‘lgan siymodir. Oripov ijodi o‘zbek she‘riyati tarixida yangi bosqichni boshlab berdi — unda milliy g‘urur, insoniylik, vatanparvarlik, hayot falsafasi o‘z aksini topgan.

Hayoti haqida qisqacha

Abdulla Oripov 1941-yil 21-martda Qashqadaryo viloyatining Koson tumanidagi Nekuz qishlog‘ida tug‘ilgan. 1963-yilda Toshkent Davlat universitetining Filologiya fakultetini tamomlagan. Talabalik davridayoq adabiyotga qadam qo‘ygan va o‘zining betakror ovozi bilan tanila boshlagan.

Oripov O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasining raisi, O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasining matn muallifi, shuningdek, bir necha chaqiriqlarda Oliy Majlis deputati bo'lgan. 1990-yillarda u O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining raisi o'rinbosari, keyinchalik senator sifatida faoliyat yuritgan.

U 2016-yil 5-noyabr kuni vafot etdi. Uning vafoti butun o'zbek adabiyoti va xalqimiz uchun katta yo'qotish bo'ldi.

Ijodi haqida

Abdulla Oripovning ijodi o'zbek adabiyotining eng baland cho'qqilaridan biridir. Uning she'rlari chuqur falsafiy mazmun, ruhiy teranlik va poetik go'zallik bilan ajralib turadi.

Shoirning mashhur to'plamlari: "Mening yurtim", "Hayrat", "Hikmat dunyosi", "Yillar armoni", "Ko'zlarim yo'lingda", "Birinchi muhabbat", "Sadoqat"

Uning she'rlarida:

Vatan – muqaddas tuyg'u sifatida kuylanadi.

Insoniyat – adolat va ezgulikka intiluvchi mavjudot sifatida ifodalanadi.

Muhabbat – pok va go'zal tuyg'u sifatida tasvirlanadi.

Olam va hayot – sinov, sabr, haqiqat izlash manzili sifatida talqin qilinadi.

Tarjimonlik faoliyati

Abdulla Oripov o'zbek adabiyotiga jahon adabiyotining durdonalarini olib kirgan buyuk tarjimondir. Jumladan:

Dante Aligerining "Ilohiy komediya" asarini o'zbek tiliga tarjima qilgan.

Shuningdek, A.S. Pushkin, R. Gamo, V. Shekspir, M. Lermontov kabi shoirlarning asarlarini o'zbek tiliga mahorat bilan tarjima qilgan.

Tarjimadagi nafislik, uslubga sodiqlik, milliylik ruhi uning tarjimonlik mahoratini ko'rsatadi.

E'tiroflar va mukofotlar

Abdulla Oripov quyidagi unvon va mukofotlarga sazovor bo'lgan:

O'zbekiston xalq shoiri (1991)

Beruniy nomidagi Davlat mukofoti (1983)

“Buyuk xizmatlari uchun” ordeni (2000)

“El-yurt hurmati” ordeni

“O‘zbekiston Qahramoni” unvoni (2000)

Uning nomi ko‘plab maktablar, kutubxonalar va madaniyat markazlariga berilgan.

O‘zbekiston madhiyasi muallifi

Abdulla Oripov 1992-yilda qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasi matni muallifidir. Ushbu madhiyada shoir xalq g‘ururini, tarixiy xotirani va kelajakka bo‘lgan ishonchni yuksak darajada ifoda etgan.

Ijodining asosiy mavzulari

Vatanparvarlik – “Mening yurtim”, “O‘zbekiston — Vatanim manim” kabi she’rlarda.

Hayot falsafasi – “Inson” dostonida insoniylik mohiyati yoritiladi.

Muhabbat va sadoqat – “Ko‘zlarim yo‘lingda”, “Birinchi muhabbat” kabi she’rlarda ifodalanadi.

Fidoiylilik va halollik – Shoir o‘z asarlarida ma’naviyatni yuksaltirishni asosiy vazifa sifatida ilgari suradi.

Xotira

Shoir nomidagi maktablar, kutubxonalar, ko‘chalar mavjud.

Har yili uning tavallud kuniga bag‘ishlab adabiy kechalar o‘tkaziladi.

2021-yilda shoir tavalludining 80 yilligi keng nishonlandi.

Xulosa

Abdulla Oripov – shunchaki shoir emas, u o‘zbek xalqining yuragida yashovchi, uni uyg‘otuvchi, ma’naviy dunyosini boyituvchi kuchdir. Uning she’riyati bugun ham dolzarb, bugun ham yuraklarga nur sochmoqda. Uning merosi — o‘zbek she’riyatining faxri va boyligi sifatida avlodlar uchun bebaho manba bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (tavsiya etiladi):

1. **Abdulla Oripov.** “Tanlangan asarlar” (1–3 jild), Toshkent, “Sharq nashriyoti”, 2011.

2. “Abdulla Oripov — millatning or-nomusi” – maqolalar to‘plami, Toshkent, 2017.
3. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. – A.Oripov haqidagi maqola.
4. T. Jo‘rayev, “Zamonimiz shoiri – Oripov”, “Yoshlik” jurnali, 2001, №2.
5. Karimov I.A., “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”, Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
6. “O‘zbek she’riyati durdonalari”, O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi nashri, 2020